

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПЕРЕДУМОВИ, ДРАЙВЕРИ ТА КЛЮЧОВІ ВЕКТОРИ ЗМІН

УДК 378:004:37.091.3

DOI: 10.12958/2227-2747-2026-2(192)-100-110

Тишук Артем Едуардович,

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Бердянського державного педагогічного університету,

м. Бердянськ, Україна.

greenhill7855@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0006-7361-972X>

Для цитування: Тишук А. Е. Цифрова трансформація вищої освіти: передумови, драйвери та ключові вектори змін. *Освіта та педагогічна наука*. 2026. № 2(192). С. 100–110. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-2\(192\)-100-110](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-2(192)-100-110)

References (стандарт APA): Tyshchuk, A. E. (2026). Tsyfrova transformatsiia vyshchoi osvity: peredumovy, draivery ta kliuchovi vektory zmin [Digital Transformation of Higher Education: Preconditions, Drivers and Key Vectors of Change]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences*, 2(192), 100–110. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-2\(192\)-100-110](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-2(192)-100-110) [in Ukrainian].

Постановка проблеми. Цифрова трансформація вищої освіти є однією з провідних тенденцій розвитку сучасного освітнього простору, зумовленою глобальними процесами інформатизації суспільства, становленням цифрової економіки та переходом до моделі знаннєвого суспільства. У цих умовах університет перестає бути виключно інституцією передачі знань і постає як багатовимірна освітньо-наукова екосистема, інтегрована в цифрові соціокультурні й економічні процеси. Трансформаційні зміни охоплюють не лише технологічне оновлення інфраструктури, а й переосмислення змісту освіти, педагогічних підходів, організаційних моделей управління й академічної культури.

Стратегічні документи Європейського Союзу, зокрема Digital Education Action Plan 2021–2027, акцентують увагу на необхідності формування високоефективної цифрової освітньої екосистеми та розвитку цифрових компетентностей

громадян як передумови конкурентоспроможності в глобалізованому світі. В українському контексті ці орієнтири відображені у Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки, законодавчих актах у сфері освіти й інформатизації, а також у стандартах вищої освіти, що інтегрують цифрову компетентність до системи результатів навчання. Таким чином, цифрова трансформація набуває статусу не факультативного напрямку модернізації, а стратегічного імперативу розвитку системи вищої освіти.

Особливої актуальності проблема цифрової трансформації набула в умовах пандемії COVID-19 та воєнного стану, які зумовили необхідність оперативного переходу до дистанційних і змішаних форматів навчання. Це виявило як значний потенціал цифрових технологій для забезпечення безперервності освітнього процесу, так і системні виклики, пов'язані з нерівномірною цифровою готовністю закладів

вищої освіти, викладачів і здобувачів, недостатнім рівнем розвитку цифрової інфраструктури та цифрової культури.

Водночас у науковому дискурсі цифрова трансформація трактується ширше, ніж процес технічного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій. Ідеться про системну зміну освітньої парадигми, що передбачає інтеграцію цифрових інструментів у всі компоненти діяльності університету – освітню, наукову, управлінську та комунікаційну. Такий підхід актуалізує необхідність комплексного аналізу передумов, рушійних сил і стратегічних напрямів цифрових змін у сучасній вищій школі.

Попри значну кількість досліджень, присвячених цифровізації освіти, залишається потреба в систематизації наукових підходів до розуміння цифрової трансформації вищої освіти як цілісного процесу, а також у виокремленні її ключових драйверів і векторів розвитку в умовах інтеграції до європейського освітнього простору. Саме це зумовлює актуальність вибраної тематики та визначає науково-практичну значущість дослідження.

Аналіз актуальних досліджень. Проблематика цифрової трансформації вищої освіти активно розробляється у вітчизняному та зарубіжному науковому просторі, що зумовлено динамічними змінами цифрового середовища та необхідністю адаптації університетів до нових соціально-економічних умов. Аналіз сучасних досліджень засвідчує наявність кількох взаємопов'язаних підходів до осмислення цього феномена: системного, педагогічного, інституційного та правового.

У межах системного підходу цифровізація розглядається як багатовимірний процес, що охоплює всі напрями діяльності закладу вищої освіти. Так, В. Арешонков обґрунтовує тезу про необхідність інтеграції цифрових інструментів

в освітню, наукову, управлінську та комунікаційну складові університету, підкреслюючи, що цифрова трансформація передбачає переосмислення функцій університету в умовах цифрового суспільства, а не лише модернізацію його технічної бази (Арешонков, 2020). Подібної позиції дотримуються Т. Вакалюк, Д. Антонюк, І. Новіцька, М. Медведєва, які трактують цифрову трансформацію як процес глибинної перебудови освітньої системи на основі цифрових технологій, що супроводжується змінами організаційної структури, педагогічних моделей та цифрової культури (Вакалюк та ін., 2022). У їхньому підході цифровізація постає як інтегративний феномен, що функціонує на інституційному, педагогічному та технологічному рівнях.

Педагогічний вимір цифрової трансформації акцентує увагу на зміні освітньої парадигми та форм організації навчання. У колективній праці науковців цифрова трансформація освіти розглядається як складова глобальних соціокультурних процесів, пов'язаних із формуванням цифрової цивілізації, де університет має адаптуватися до нової логіки продукування і поширення знань (Цифрова трансформація освіти..., 2024). Такий підхід актуалізує роль відкритих освітніх ресурсів, мережевої взаємодії, персоналізованих освітніх траєкторій та змішаного навчання як органічної форми поєднання традиційних і цифрових форматів.

Інституційний аспект цифрової трансформації представлений у дослідженнях Ю. Головні, який обґрунтовує перехід університету від класичної академічної моделі до освітньо-науково-інноваційного комплексу, інтегрованого в цифрову економіку (Головня, 2023). У цьому контексті університет розглядається як цифрова екосистема, що поєднує освітні сервіси, аналітику даних, інноваційні платформи

та партнерські мережі. Концепція цифрового університету, запропонована Н. Бобро, розвиває цю ідею, акцентуючи увагу на створенні інтегрованої моделі управління, персоналізації освітніх процесів та використанні технологій штучного інтелекту для підвищення ефективності освітньої діяльності (Bobro, 2025).

Правовий вимір проблеми висвітлено у працях М. Дубняк, яка наголошує на необхідності нормативного забезпечення цифрової трансформації, оновлення стандартів освіти та механізмів забезпечення якості (Дубняк, 2022). Цифровізація у цьому контексті постає як комплексний державний процес, що потребує узгодження освітньої політики з вимогами цифрової економіки та міжнародних стандартів.

Зарубіжні стратегічні документи, зокрема Digital Education Action Plan 2021–2027, а також рамки цифрових компетентностей DigComp 2.2 і DigCompEdu, формують концептуальне підґрунтя для осмислення цифрової трансформації як інтегрованого процесу, що поєднує інфраструктурний, компетентнісний і ціннісний виміри. Водночас у документах UNESCO підкреслюється взаємозв'язок цифрової компетентності з медіа- та інформаційною грамотністю, що розширює педагогічний контекст цифровізації.

Узагальнення наукових підходів дає змогу констатувати, що більшість дослідників розглядають цифрову трансформацію вищої освіти як системний процес інституційних і педагогічних змін. Проте в сучасних дослідженнях недостатньо систематизовано передумови її розгортання, не завжди чітко окреслено ключові драйвери та стратегічні вектори розвитку цифрових змін у вищій школі. Саме ця аналітична прогалина зумовлює потребу в подальшому теоретичному узагальненні та структуруванні

концептуальних засад цифрової трансформації університетської освіти.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні сутності цифрової трансформації вищої освіти як системного процесу інституційних і педагогічних змін, а також у виокремленні її передумов, ключових драйверів і стратегічних векторів розвитку в умовах модернізації сучасної вищої школи та інтеграції до європейського освітнього простору.

Методологія та методи дослідження. Методологічною основою дослідження є системний, компетентнісний та інституційний підходи, що дають можливість розглядати цифрову трансформацію вищої освіти як багатовимірний процес, який охоплює зміни в організації освітнього процесу, управлінських моделях, цифровій інфраструктурі та професійній підготовці здобувачів.

Системний підхід забезпечив розгляд цифрової трансформації як цілісного явища, що інтегрує технологічні, педагогічні й організаційні компоненти діяльності закладу вищої освіти. Компетентнісний підхід дав змогу проаналізувати цифрову трансформацію крізь призму формування цифрової компетентності як обов'язкової складової результатів навчання. Інституційний підхід сприяв дослідженню трансформаційних процесів на рівні університету як соціального інституту, інтегрованого в цифрову економіку та європейський освітній простір.

У процесі дослідження використано такі методи:

- аналіз і синтез – для опрацювання наукових джерел і нормативно-правових документів з метою узагальнення підходів до розуміння цифрової трансформації;
- контент-аналіз стратегічних документів України та Європейського Союзу – для виявлення ключових орієнтирів і пріоритетів цифровізації вищої освіти;

– порівняльний аналіз – для співставлення національних і європейських рамок цифрової трансформації;

– узагальнення та систематизація – для виокремлення передумов, драйверів і векторів змін у сучасній вищій школі;

– структурно-логічний метод – для побудови узагальненої концептуальної моделі цифрової трансформації університету.

Застосування зазначених методів забезпечило комплексність дослідження й обґрунтованість отриманих теоретичних висновків щодо стратегічних напрямів цифрової трансформації вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Цифрова трансформація вищої освіти зумовлена комплексом взаємопов'язаних передумов глобального, національного й інституційного рівнів. Її розгортання не є ізольованим освітнім процесом, а відображає ширші соціально-економічні та технологічні зміни, пов'язані з формуванням цифрової економіки та суспільства знань.

До глобальних передумов належать інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, поширення мережових форм взаємодії, зростання ролі даних та цифрових платформ у різних сферах суспільного життя. У стратегічних документах Європейського Союзу цифрова освіта розглядається як ключовий чинник забезпечення конкурентоспроможності та соціальної згуртованості (European Commission, 2020a). У Digital Education Action Plan 2021–2027 визначено необхідність формування високоефективної цифрової освітньої екосистеми та розвитку цифрових компетентностей громадян як стратегічних пріоритетів (European Commission, 2020b). Таким чином, цифрова трансформація вищої освіти є складовою ширшої європейської політики модернізації освітніх систем.

На національному рівні передумови цифровізації визначаються нормативно-

правовою базою та стратегічними орієнтирами розвитку освіти. Закон України «Про освіту» закріплює інформаційно-цифрову компетентність серед ключових компетентностей особистості (Про освіту, 2017), що зумовлює необхідність інтеграції цифрової складової в освітні програми. Закон України «Про вищу освіту» забезпечує автономію закладів вищої освіти, створюючи правові умови для впровадження дистанційних і змішаних форм навчання та розвитку електронного освітнього середовища (Про вищу освіту, 2014). Подальший розвиток цього напрямку відображено у Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки, де цифрова трансформація визначена одним із ключових пріоритетів модернізації системи (Стратегія розвитку вищої освіти..., 2022).

Суттєвою передумовою цифрових змін стали кризові обставини останніх років. Пандемія COVID-19 і воєнний стан в Україні зумовили масовий перехід до дистанційних та змішаних форматів навчання, що виявило необхідність системного розвитку цифрової інфраструктури та підвищення цифрової готовності учасників освітнього процесу (Дущенко, 2021). У цих умовах цифровізація перестала бути перспективним напрямом розвитку й набула характеру нагальної потреби забезпечення безперервності освітнього процесу.

На інституційному рівні передумови цифрової трансформації пов'язані з внутрішньою логікою розвитку університету як соціального інституту. Дослідники наголошують, що цифровізація передбачає переосмислення функцій університету в умовах цифрового суспільства, інтеграцію цифрових інструментів у всі напрями діяльності – освітній, науковий, управлінський та комунікаційний (Арешонков, 2020). У працях Т. Вакалюк,

Д. Антонюк, І. Новіцька, М. Медведєва цифрова трансформація визначається як багаторівневий процес, що поєднує технологічні, організаційні та педагогічні зміни (Вакалюк та ін., 2022). Це свідчить про необхідність системного підходу до впровадження цифрових рішень, а не їх фрагментарного використання.

Отже, передумови цифрової трансформації вищої освіти формуються під впливом глобальних цифрових процесів, національної освітньої політики, кризових викликів і внутрішніх потреб модернізації університету. Їх взаємодія визначає логіку й темпи цифрових змін у сучасній вищій школі.

Цифрова трансформація вищої освіти відбувається під впливом комплексу взаємопов'язаних драйверів, які визначають інтенсивність, спрямованість і характер трансформаційних змін. Їх доцільно систематизувати за кількома групами: технологічні, нормативно-політичні, соціально-економічні, педагогічні та інституційні.

Технологічні драйвери пов'язані з динамічним розвитком цифрових платформ, хмарних сервісів, аналітики даних, штучного інтелекту й інструментів автоматизації освітніх процесів. Ці технології змінюють логіку організації навчання, відкривають можливості персоналізації освітніх траєкторій і впровадження адаптивних систем оцінювання. У концепції цифрового університету наголошується на інтеграції цифрової інфраструктури, освітніх сервісів і систем управління даними як основі нової університетської моделі (Bobro, 2025). Таким чином, технологічний прогрес виступає каталізатором інституційних і педагогічних змін.

Нормативно-політичні драйвери визначаються стратегічними документами та законодавчими актами, що формують рамкові умови цифровізації. На рівні Європейського Союзу Digital Education

Action Plan 2021–2027 окреслює пріоритети створення ефективної цифрової освітньої екосистеми та розвитку цифрових компетентностей (European Commission, 2020b). В українському контексті Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки закріплює цифрову трансформацію як стратегічний напрям модернізації системи. Нормативне закріплення інформаційно-цифрової компетентності як ключової (Про освіту, 2017) посилює інституційну відповідальність закладів вищої освіти за формування цифрової культури.

Соціально-економічні драйвери пов'язані з вимогами цифрової економіки та ринку праці, що потребують фахівців із розвиненими цифровими компетентностями, здатних до роботи в умовах мережевої взаємодії та постійного оновлення знань. Перехід університету від традиційної академічної моделі до освітньо-науково-інноваційного комплексу, інтегрованого в цифрову економіку, розглядається як закономірна відповідь на ці виклики (Головня, 2023). Таким чином, ринок праці виступає зовнішнім стимулом оновлення освітніх програм і цифрової інфраструктури.

Педагогічні драйвери зумовлені еволюцією освітніх парадигм і необхідністю підвищення якості та доступності освіти. Цифрова трансформація стимулює впровадження змішаного навчання, використання відкритих освітніх ресурсів, інтерактивних методів і формування цифрової компетентності викладачів відповідно до рамки DigCompEdu (Redecker, 2017). Дослідники наголошують, що цифровізація передбачає зміну педагогічних моделей і формування нової цифрової культури університету (Вакалюк та ін., 2022).

Інституційні драйвери пов'язані з внутрішньою потребою університетів підвищувати ефективність управління,

прозорість процедур забезпечення якості та конкурентоспроможність у національному й міжнародному освітньому просторі. Інтеграція цифрових інструментів у систему управління закладом вищої освіти розглядається як необхідна умова його модернізації (Арешонков, 2020). У цьому контексті цифрова трансформація виступає механізмом оновлення організаційної культури та стратегічного управління.

Отже, драйвери цифрової трансформації вищої освіти формують багаторівневу систему рушійних сил, що поєднує технологічні інновації, нормативні орієнтири, соціально-економічні запити, педагогічні зміни та інституційні потреби розвитку університету. Їх взаємодія визначає логіку переходу від фрагментарної цифровізації до комплексної трансформації університетської моделі.

Узагальнення передумов і драйверів цифрових змін дає підстави виокремити стратегічні вектори трансформації сучасної вищої школи. Ці вектори відображають напрями системних перетворень, що охоплюють освітню, управлінську, інфраструктурну та культурну складові діяльності університету.

Перший вектор – *трансформація освітнього процесу*. Ідеться про перехід від традиційної аудиторно-орієнтованої моделі до гнучких форматів навчання, що поєднують очну й онлайн-взаємодію. Змішане навчання стає органічним компонентом цифрової стратегії університету, забезпечуючи індивідуалізацію освітніх траєкторій, розширення доступу до ресурсів та підвищення мобільності здобувачів. У цьому контексті цифрові технології виступають не допоміжним інструментом, а середовищем організації навчальної діяльності (European Commission, 2020). Формування цифрової компетентності як обов'язкової складової результатів навчання закріплено

в національному законодавстві (Про освіту, 2017) та деталізовано у європейських рамках DigComp 2.2 (Vuorikari, Kluzer, Punie, 2022).

Другий вектор – *інституційна й управлінська трансформація*. Цифровізація зумовлює впровадження електронного документообігу, систем управління навчанням, аналітики освітніх даних, цифрових сервісів для здобувачів і викладачів. Університет поступово набуває ознак цифрової екосистеми, у якій інтегруються освітні, наукові й адміністративні процеси (Головня, 2023). Концепція цифрового університету передбачає стратегічне планування цифрового розвитку, управління даними та персоналізацію освітніх сервісів (Vobro, 2025). Таким чином, цифрова трансформація охоплює не лише навчання, а й систему управління закладом вищої освіти.

Третій вектор – *розвиток цифрової інфраструктури й освітньої екосистеми*. Ідеться про створення інтегрованого цифрового освітнього середовища, що передбачає платформи дистанційного навчання, електронні бібліотеки, відкриті освітні ресурси, інструменти комунікації та спільної роботи. Digital Education Action Plan підкреслює необхідність формування стійкої цифрової інфраструктури як умови якості та доступності освіти (European Commission, 2020b). В українському контексті цей напрям визначено серед пріоритетів модернізації системи вищої освіти (Стратегія розвитку вищої освіти..., 2022).

Четвертий вектор – *формування цифрової культури та професійної готовності викладачів і здобувачів*. Цифрова трансформація передбачає зміну ціннісних орієнтирів, моделей комунікації та педагогічної взаємодії. Рамка DigCompEdu акцентує увагу на необхідності розвитку цифрових компетентностей педагогів як умови якісної

інтеграції технологій у навчальний процес (Redecker, 2017). Водночас цифрова грамотність розглядається як складова ширшої медіа- та інформаційної культури особистості (UNESCO, 2013, 2022). Це означає, що трансформація має не лише технологічний, а й аксіологічний вимір.

П'ятий вектор – *інтеграція до європейського та глобального освітнього простору*. Цифровізація створює умови для академічної мобільності, міжнародної співпраці, участі у спільних освітніх і наукових проєктах, взаємного визнання кваліфікацій. Концепція European Education Area підкреслює значення цифрової готовності як передумови формування єдиного освітнього простору (European Commission, 2020a). Для українських закладів вищої освіти це означає узгодження внутрішніх цифрових стратегій із європейськими стандартами та рамками компетентностей.

Отже, ключові вектори цифрової трансформації вищої освіти охоплюють модернізацію освітнього процесу, управлінських моделей, інфраструктури, цифрової культури та міжнародної інтеграції. Їх взаємодія формує нову модель університету як відкритої цифрової екосистеми, здатної забезпечувати гнучкість, доступність і якість освітніх послуг в умовах динамічного суспільного розвитку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений теоретичний аналіз засвідчив, що цифрова трансформація вищої освіти є системним і багатовимірним процесом, який виходить за межі технічного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій. Вона охоплює інституційні, педагогічні, управлінські та культурні зміни, спрямовані на формування нової моделі університету як інтегрованої цифрової екосистеми.

Установлено, що передумови цифрової трансформації формуються під впливом

глобальних процесів розвитку цифрової економіки, національної освітньої політики, кризових викликів (пандемія, воєнний стан) і внутрішніх потреб модернізації університету. Нормативно-правове забезпечення в Україні, зокрема закріплення цифрової компетентності як ключової (Про освіту, 2017) та визначення цифрової трансформації одним із стратегічних пріоритетів (Стратегія розвитку вищої освіти..., 2022), створює інституційні умови для системних змін.

Систематизація драйверів цифрової трансформації дала змогу виокремити технологічні, нормативно-політичні, соціально-економічні, педагогічні та інституційні чинники, які в сукупності визначають логіку переходу від фрагментарної цифровізації до комплексної трансформації університетської моделі. Обґрунтовано, що ключові вектори цифрових змін охоплюють модернізацію освітнього процесу, розвиток цифрової інфраструктури, трансформацію управління, формування цифрової культури та інтеграцію до європейського освітнього простору.

Отже, цифрова трансформація вищої освіти постає як стратегічний імператив розвитку сучасної вищої школи, що забезпечує гнучкість, доступність і якість освітніх послуг в умовах цифрового суспільства.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням концептуальної моделі безбар'єрного цифрового освітнього середовища в закладах вищої освіти, визначенням критеріїв оцінювання рівня цифрової зрілості університету, а також емпіричним аналізом ефективності впровадження змішаного навчання як інструменту реалізації цифрової стратегії.

Література

1. Арешонков В. Ю. Цифровізація вищої освіти: виклики та відповіді. *Вісник*

Національної академії педагогічних наук України. 2020. Т. 2. № 2. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-13-2>

2. Вакалюк Т. А., Антонюк Д. С., Новіцька І. В., Медведєва М. О. Цифрова трансформація вищої освіти: закордонний та вітчизняний досвід. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2022. Вип. 90. С. 24–27. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.90.05>

3. Головня Ю. І. Цифрова трансформація вищої освіти в Україні: від академічного центру до освітньо-науково-інноваційного комплексу. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-43>

4. Дубняк М. В. Цифрова трансформація освіти та цифрових компетентностей: правові аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 115–119. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2022.3\(42\).270253](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2022.3(42).270253)

5. Дущенко О. М. Сучасний стан цифрової трансформації освіти. *Освітологічний дискурс*. 2021. № 3(34). С. 12–22. DOI: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2021-028-2-007>

6. Концепція розвитку педагогічної освіти : наказ МОН України від 16.07.2018 р. № 776. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

7. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII (зі змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37–38. Ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

8. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 01.12.2022 р. № 2807-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 51. Ст. 127. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20>

9. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

10. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : наказ МОН України від 11.05.2021 р. № 520. URL: <https://mon.gov.ua>

11. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p>

12. Цифрова трансформація освіти: теоретико-методичні засади : монографія / за заг. ред. В. П. Сергієнка ; за наук. ред. Н. П. Франчук. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. 382 с.

13. Bobro N. Digital transformation of higher education: towards a conceptual model of a digital university as a socio-technological institute. *Академічні візії*. 2025. Вип. 47. С. 1–9. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2396>

14. European Commission. Digital Education Action Plan 2021–2027: Resetting education and training for the digital age. Brussels, 2020a. URL: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan>

15. European Commission. European Education Area: Quality education and training for all. Brussels, 2020b. URL: <https://education.ec.europa.eu/about-eea>

16. Redecker C. European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2017. URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC107466>

17. UNESCO. Media and Information Literacy: Curriculum for Teachers. Paris : UNESCO, 2013. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000216099>

18. UNESCO. Media and Information Literate Citizens: Think Critically, Click Wisely! 2022. URL: <https://iite.unesco.org/en/publications/media-and-information-literate-citizens-think-critically-click-wisely>

19. Vuorikari R., Kluzer S., Punie Y. DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2022. URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128415>

References

1. Areshonkov, V. Yu. (2020). Tsyfrovizatsiia vyshchoi osvity: vyklyky ta vidpovidi [Digitalization of higher education: challenges and responses]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy – Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine*, (2). DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-13-2> [in Ukrainian].
2. Bobro, N. (2025). Digital transformation of higher education: Towards a conceptual model of a digital university as a socio-technological institute. *Akademichni vizii – Academic Visions*, (47), 1–9. Retrieved from <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/2396>
3. Dubniak, M. V. (2022). Tsyfrova transformatsiia osvity ta tsyfrovyykh kompetentnostei: pravovi aspekty [Digital transformation of education and digital competences: Legal aspects]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal – Legal Scientific Electronic Journal*, (4), 115–119. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2022.3\(42\).270253](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2022.3(42).270253) [in Ukrainian].
4. Dushchenko, O. M. (2021). Suchasnyi stan tsyfrovoy transformatsii osvity [Current state of digital transformation of education]. *Osvitlohichnyi dyskurs – Educological Discourse*, 3(34), 12–22. DOI: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2021-028-2-007> [in Ukrainian].
5. European Commission (2020a). European Education Area: Quality education and training for all. Retrieved from <https://education.ec.europa.eu/about-eea>
6. European Commission (2020b). Digital Education Action Plan 2021–2027: Resetting education and training for the digital age. Retrieved from <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan>
7. Holovnia, Yu. I. (2023). Tsyfrova transformatsiia vyshchoi osvity v Ukraini: vid akademichnoho tsentru do osvitho-naukovo-innovatsiinoho kompleksu [Digital transformation of higher education in Ukraine: From academic center to educational-scientific-innovation complex]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (58). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-43> [in Ukrainian].
8. Ministry of Education of Ukraine (2018). Konceptiia rozvytku pedahohichnoi osvity: nakaz MON Ukrainy vid 16.07.2018 r. № 776 [Concept of development of pedagogical education: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine of July 16, 2018 No. 776]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> [in Ukrainian].
9. Serhienko, V. P., & Franchuk, N. P. (Eds.). (2024). Tsyfrova transformatsiia osvity: teoretyko-metodychni zasady [Digital transformation of education: Theoretical and methodological foundations]. Kyiv: Vydavnytstvo UDU imeni Mykhaila Drahomanova [in Ukrainian].
10. Verkhovna Rada of Ukraine (2022). Pro Natsionalnu prohramu informatyzatsii: Zakon Ukrainy vid 01.12.2022 r. № 2807-IX [On the National Informatization Program: Law of Ukraine of December 1, 2022 No. 2807-IX]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20> [in Ukrainian].
11. Verkhovna Rada of Ukraine (2017). Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 r. № 2145-VIII [On Education: Law of Ukraine of September 5, 2017 No. 2145-VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].
12. Verkhovna Rada of Ukraine (2014). Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 r. № 1556-VII [On Higher Education: Law of Ukraine of July 1, 2014 No. 1556-VII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].
13. Redecker, C. (2017). European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu. Publications Office of the European Union. Retrieved from <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC107466>
14. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022). Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23.02.2022 r. № 286-r [Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2022–2032: DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-43> [in Ukrainian].

Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of February 23, 2022 No. 286-r]. (2022). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p> [in Ukrainian].

15. UNESCO (2013). Media and information literacy: Curriculum for teachers. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000216099>

16. UNESCO (2022). Media and information literate citizens: Think critically, click wisely! Retrieved from <https://iite.unesco.org/en/publications/media-and-information-literate-citizens-think-critically-click-wisely>

17. Vakaliuk, T. A., Antoniuk, D. S., Novitska, I. V., & Medvedieva, M. O. (2022). Tsyfrova transformatsiia vyshchoi osvity: zakordonnyi ta vitchyzniani dosvid [Digital transformation of higher education: Foreign and domestic experience]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova. Seriya 5. Pedagogichni nauky: realii ta perspektyvy – Scientific Journal of the National Pedagogical Dragomanov University. Series 5: Pedagogical Sciences: Reality and Prospects*, (90), 24–27. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.90.05> [in Ukrainian].

18. Vuorikari, R., Kluzer, S., & Punie, Y. (2022). DigComp 2.2: The digital competence framework for citizens. Publications Office of the European Union. Retrieved from <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128415>

***

Тишук А. Е. Цифрова трансформація вищої освіти: передумови, драйвери та ключові вектори змін

У статті здійснено теоретичний аналіз цифрової трансформації вищої освіти як системного процесу інституційних, педагогічних та управлінських змін у сучасній вищій школі. Обґрунтовано, що цифровізація університетської діяльності виходить за межі технічного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій і передбачає комплексне переосмислення змісту навчання, моделей організації освітнього процесу, механізмів управління,

академічної культури та взаємодії учасників освітнього середовища. Визначено глобальні, національні та інституційні передумови цифрових змін, серед яких – розвиток цифрової економіки, формування інформаційного суспільства, нормативно-правове забезпечення модернізації освіти, а також кризові виклики останніх років, що зумовили активне впровадження дистанційних і змішаних форматів навчання. Проаналізовано наукові підходи до трактування цифрової трансформації освіти й уточнено її зміст як багатовимірного процесу модернізації університету. Систематизовано ключові драйвери цифрової трансформації – технологічні, нормативно-політичні, соціально-економічні, педагогічні та інституційні. Виокремлено стратегічні вектори трансформації, що охоплюють модернізацію освітнього процесу, розвиток цифрової інфраструктури, управлінську перебудову університетів, формування цифрової культури учасників освітнього процесу й інтеграцію до європейського освітнього простору. Доведено, що цифрова трансформація постає стратегічним імперативом розвитку сучасної вищої школи, спрямованим на підвищення гнучкості, доступності та якості освітніх послуг.

Ключові слова: цифрова трансформація, вища освіта, цифровий університет, змішане навчання, цифрова компетентність.

Tyshchuk A. E. Digital Transformation of Higher Education: Preconditions, Drivers and Key Vectors of Change

The article provides a theoretical analysis of the digital transformation of higher education as a systemic process of institutional, pedagogical and managerial changes in contemporary universities. It is substantiated that digitalization goes beyond the technical implementation of information and communication technologies and involves a comprehensive rethinking of educational content, learning models, governance

socio-economic, pedagogical and institutional factors. The strategic vectors of transformation are outlined, covering modernization of the educational process, development of digital infrastructure, transformation of university governance, formation of digital culture among students and academic staff, and integration into the European educational area. It is concluded that digital transformation represents a strategic imperative for higher education development aimed at ensuring flexibility, accessibility and high quality of educational services in the digital age.

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.05.2026